

Juan Antonio Samaranch i l'alcalde de pagès

24 d'abril. El 21 va morir Juan Antonio Samaranch i Torelló, com diu la Vikipedia «*también llamado en ocasiones Joan Antoni Samaranch i Torelló según la grafía catalana*». La projecció pública d'aquest senyor va començar amb la militància al franquisme falangista. A través de la política i l'esport va arribar a presidir la Diputació de Barcelona, "la Caixa" i el Comitè Olímpic Internacional. Des d'aquest organisme va aconseguir que el 1992 Barcelona fos la seu dels Jocs Olímpics. El rei el va fer marquès el 1991. La seva es una biografia que ofereix més o menys la mateixa trajectòria ondulant que ha seguit el país durant la segona meitat del segle passat. Les necrologies publicades aquests dies a la premsa reflecteixen la feblesa de la memòria.

A la televisió he vist els polítics (Pujol, Maragall...) elogiant el personatge. D'una carpeta he tret l'entrevista que Lluís Amiguet va fer a Francesc Galmés, excap de protocol de la Diputació i l'Ajuntament de Barcelona, publicada a *La Vanguardia* (19.9.09): «*A mí me fichó Samaranch para el protocolo de la Diputación. Recuerdo haber visto desde el balcón de la Diputación a Maragall y los suyos en la plaza Sant Jaume chillando: "Samaranch, fot el camp!"*».

Samaranch va ser un polític clau en la Transició. Pocs com ell són un mirall d'aquest país que va passar de la dictadura franquista a la monarquia constitucional sense trencadissa, oblidant just allò calia oblidar per no molestar els intocables. Un dels canvis més notoris va ser la reincorporació del català a la vida pública. Precisament en aquest punt el polític que ens ha deixat va comptar amb l'ajuda del llavors alcalde de Berga, Joan Noguera. El fet és explicat per Boix & Espada al llibre *El deporte del poder* (Temas de Hoy; Madrid, 1991): «*[Samaranch] introdujo el idioma catalán en los plenos –después de tomar unas cuantas lecciones de gramática y fonética– por la vía del hecho consumado y prudentísimamente calculado: hizo que un diputado de Berga, el alcalde Noguera, representante de la Cataluña interior, payesa y tradicional, le formulase un ruego en vernáculo al que, con apariencia de total normalidad, el presidente respondió tranquilamente en catalán. Para evitar sorpresas, otro diputado cumplió el encargo de formular el siguinete y último ruego del día en castellano. La prensa no llegó a desvelar la estratagema. Lo que trascendió fue que el presidente, en un gesto de auténtica naturalidad, había demostrado su tolerancia y su aceptación, sin el menor trauma ni engorro, de la realidad lingüística del país. A partir de entonces, el catalán fue imponiéndose en la casa*».

Samaranch i Noguera, dos polítics de la mateixa època, amics que van sovintejar junts les carreteres del Berguedà, com la que va a Coll de Pal, on, a 1900 m, hi ha el xalet, construït el 1972, que el marquès volia convertir en residència d'hivern dels presidents de la Diputació. Per cert: donat que a la comarca hi ha una densitat tan elevada d'historiadors per metre quadrat, a què espera la biografia de l'alcalde Noguera?

Climent Forner al campanar del monestir de Serrateix.
FOTO: BNG.

Climent Forner, el millor poeta català vivent

27 d'abril. «*Per a mi [Climent Forner és] el millor poeta vivent en llengua catalana (no sols religiós, per descomptat). Ho he dit i repetit en diverses ocasions, sense por que l'amistat em traeixi: "Climent Forner és un poeta fonamental i absolutament imprescindible en la literatura catalana de la segona meitat del segle XX i d'aquest començament del segle XXI. Crec que ningú com ell no ha estat capaç d'expressar en versos catalans una gamma tan àmplia d'experiències humanes formulades com a diàleg entre l'home, la comunitat del seu poble i el Misteri que dona sentit a l'existència; és com un clàssic contemporani*». L'opinió és autoritzada, l'ha exposat Joan Ferrer, professor d'Estudis Hebreus i Arameus de la Universitat de Girona, col·laborador de Joan Corominas en la redacció de l'*Onomasticon Cataloniae* i redactor del desè volum del *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. L'acabo de copiar de la revista *Foc Nou* núm. 430 (abril del 2010), pàgina 24.

El turisme

3 de maig. Va passar per la comarca el director general de Turisme de la Generalitat. Segons declaracions recollides per la premsa, l'home va dir que aquí hi ha un potencial turístic que encara ha de créixer –ha de passar del 9 per cent del PIB actual al 12 o el 14– i que la Patum ha d'esdevenir un 'producte' que s'exploti tot l'any. En això pensava jo, en el turisme, dinant diumenge passat en un establiment on serveixen àpats a la població que ens visita. Local atapeït d'una fauna cridanera pendent de la cursa de motos que donaven per l'ampla pantalla del televisor passades les dues del migdia. Tot d'una els brams d'ase –majoritàriament en espanyol, que es la llengua del país– callen. Què ha passat? Res. Pels altaveus es

Cirerer florit a cal Vicençó. FOTO: BNG.

van sentir les notes de la marxa reial, la pantalla mostrava un primer pla dels pilots –molt identificats, pel que es veia, amb la melodia. Notes que em van portar a la memòria aquell alcalde de Berga que també va ser gerent de les mines de Saldes i ja parlava molt del turisme: «*El Bergadá será un remanso de paz y tranquilidad abierto de par en par a la ajetreada área metropolitana barcelonesa*». La frase té més de trenta anys i encara l'anem sentint amb tota la gamma de registres. Potser ja comença a ser hora d'haver fet la revolució turística i dedicar-nos a una altra cosa. I el personal anar mantenint el volum del guirigall, menjant una mica, bevent, fullejant indefectiblement *El Periódico*, seguint atentament l'esport més sorollós del planeta. Visca el turisme! Al primer contacte amb l'aire del carrer vaig celebrar la sortida d'aquell cafarnaüm corrent a saludar els cirerers que han crescut vora les runes d'una casa voltada de planells verds. Cal Vicençó, tan a prop de la carretera i tan lluny de la premsa i la cridòria. Això és un oasi de pau blanca amb lleus punts rosacis. Només trenca el silenci el pas d'un estol d'ocellets que es preparen per anar a jòc. Fresqueja, però ja no hi ha qui aturi la primavera.

Les relacions del bisbe

7 de maig. El bisbe de Solsona, Jaume Traserria, va dimitir per motius d'edat i un dia d'aquests nomenaran el seu substitut. Els bisbes, a més de dedicar el temps a la religió, que és o hauria de ser el motiu fonamental de la seva existència, també es dediquen a traficar en els entramats del poder, en el seu cas més aviat l'eclesiàstic, i de tant en tant, però cada vegada menys, des de l'adveniment de la modernitat, en el civil.

Pensava en com en deuen ser d'importants les relacions en un ambient com el curial i he analitzat des d'aquesta vessant el nostre bisbe: està ben relacionat. És una anàlisi insignificant, només basat en els dos punts que segueixen.

A) Llegeixo a *La Razón* que dijous, dia 6, la Universitat Internacional de Catalunya (UIC) va investir doctors honoris causa Valentí Fuster i Joaquín Navarro Valls. El cardiòleg i l'exportaveu de del Vaticà van comptar –diu el diari– amb un públic distingit: l'expresident Jordi Pujol, l'oftalmòleg Joaquim Barraquer i el bisbe de Solsona, Jaume Traserria. A la web de l'UIC s'informa que l'ideari del centre es basa en l'humanisme cristià i que l'atenció pastoral és cobert per una capellania encomanada a l'Opus Dei. Entre el professorat del de-

partament de Ciències de la Comunicació hi trobo Francesc Cano, jove periodista de Catalunya Informació i director de la revista *Solc*, del bisbat de Solsona.

B) El passat 11 d'abril, la missa d'inici de l'any jubilar amb motiu del Sant Dubte d'Ivorra va ser presidit per Lluís Francesc Ladària, arquebisbe secretari de la Congregació per a la Doctrina de la Fe, acompanyat del bisbe Traserria de Solsona. Ladària és amic i col·laborador de l'actual papa, Benet XVI, que el va ascendir a l'episcopat. La calorosa tarda que el mallorquí, jesuïta, teòleg, vicerector de la universitat Gregoriana, diuen que intel·ligent i auster, va ser consagrat a Roma pel secretari d'estat del Vaticà, cardinal Tarsicio Bertone, a la basílica de Sant Joan de Laterà, aquella tarda, Traserria era un dels concelebrants.

La visita del Xavier Barbé

1 de juny. L'històric periodista Xavier Barbé (*Mundo Diario*, *Tele/ eXprés*, *Generalitat*, *Avui*, *TV3...*) va ser l'altre dimecres a Berga amb motiu de la roda de premsa que es va fer a l'Ajuntament per explicar als mitjans la retransmissió de la Patum per la televisió autonòmica. Un cop enviada la crònica i saludat l'alcalde Juli Gendrau que passava per allà, Barbé va anar a dinar a l'hotel restaurant cal Nen. Un dinar, com sempre, excel·lent, regat, aquesta vegada, per un potent Soler Gibert elaborat amb el raïm que pren el sol a les vinyes artesenesques. I

Xavier Barbé amb la Magda Alsina a cal Nen. FOTO: BNG.

cap a l'hora del cafè la Magda es va incorporar a la taula i el va posar al dia de tot el que fa al cas d'allò que en el llenguatge periodístic se'n diu 'notes de societat', però en clau berguedana, vessant dret de la riera Demetge. I ell, periodista d'ofici, se l'escoltava sabent que tots els coneixements i avenços de la humanitat són fruit de la tenacitat i la xafarderia. Cap final de la sobretaula, la Magda el va informar sobre el mocador de lluïment 'Esclat de Llum', de tacte i brodat tan fi que, segons l'hostalera, diuen molt a favor del dissenyador berguedà Jordi Rafart. Personatge que, dit sigui de passada, no és ni de lluny parent del redactor d'aquest blog. El meu homònim es veu que fa unes peces que amaguen amb delicadeza els estralls que sobre alguns cossos fan el pas del temps, el sedentarisme i els tiberis. Quan la tarda s'anava esllanguint i entrava el vespre, el Barbé va agafar el cotxe i se'n va tornar a Barcelona; la Magda, darrere la barra, sota l'ample Pedraforca en blanc i negre del Deseuras, va servir unes cerveses i servidor se'n va anar a aprofitar la frescor de

l'última claror del dia per cavar un parell de rengs de patates per pair el dinar. Entre mata i mata, he recordat quan la Magda feia de carnissera al carrer Major i enviava cròniques d'actualitat a l'Avui i de la vida social a *El Vilatà*. He recordat com més d'una vegada havia aconseguit una exclusiva veient des del taulell que passava un VIP davant la carnisseria, l'havia seguit cap a l'Ajuntament i no havia parat fins a obtenir-ne la informació desitjada.

En una les prestatgeries de cal Nen hi ha una foto de la Magda amb el cantant Leo Ferré. Un dia la mare de la Magda em va explicar que, quan aquest país era obligatòriament catòlic i els bars tancats per Setmana Santa, el Divendres Sant els descreguts anaven a veure el pas de la processó pel capdamunt de la Vila i tot seguit arribaven a cal Nen on, per la situació apartada, era difícil de controlar l'horari d'obertura i tancament. Pensant tot això he anat cavant... i demà serà un altre dia.

Joan de Sagarra a la Patum

6 de juny. El dimecres van arribar de Barcelona l'escriptor Joan de Sagarra i la seva esposa, María Jesús Ivars. Van dinar a la Barana amb la diputada socialista Judit Carreras -de qui és diu, però a veure qui s'atreveix a demanar-li que ho confirmi, que pot ser la propera cap de llista socialista per Berga a les municipals; Ramon Felipó, organitzador de la visita de Sagarra que avui n'ha fet seixanta: Felicitats!; Jordi Millán i Jordi Boixader, de la Maixerina; l'advocat Joan Santacreu, company meu d'estudis primaris a l'escola d'Avià; Salvador Vinyes, autor del logotip i el monument de la Patum; Enric Badia, de *Regió7*; Sílvia Culell, de *Pànxing Berguedà*; Kap, ninotaire de *La Vanguardia*; i Ramon Minoves, president comarcal de CDC. A la taula, que per la disposició dels comensals de vegades semblava una *santa cena*, es va conversar sobre periodisme, de política, de toros, de l'exili i de moltes altres coses. Sagarra va explicar a la Sílvia que abans a les redaccions dels diaris s'hi parlava i els joves que hi entraven escoltaven i n'aprenien «Ara tothom calla i només se sent el clic-clic de l'ordinador». I per la taula van desfilar Tarradellas, Cambó, Jordi Pujol, el president Montilla, l'opció federalista, el torero José Tomás, els bars de París...

Avui *La Vanguardia* publica 'La terraza' de Joan de Sagarra sobre la Patum: «Ya conocía la Patum desde que siendo crítico teatral leía a Francesc Curet. Pero no la conocía, porque no la había visto jamás. Y sigo son conocerla, porque la Patum no es para verla, es para vivirla, en medio de la plaza. Pero ya no tengo edad. No sabéis cómo os envidio, amigos 'patumaires'». Després d'això, una citació de mossèn Armengou «el hombre que, en mi opinión, mejor ha escrito sobre la Patum». Bravo!

El d'avui a *La Vanguardia* és el segon article berguedà de Joan de Sagarra. L'altre el va escriure fa anys al *Tele/eXprés* (26.4.73) sobre l'edició crítica de Guillem de Berguedà publicada en tres volums per Martín de Riquer a les edicions de l'Abadia de Poblet el 1971. «Con mucho gusto reproduciría ahora la composición 'Un sirventes vuoill', poesía cuyo protagonista es Arnau de Preixens, obispo de Urgel, pero me temo que las páginas de este periódico, aunque menos sagradas que los muros de Poblet, no la tolerarían».

El dimecres cap al tard, anant a buscar la passada amb la Joana, la Rosa i el Joel, en passar pel carrer Major, poc abans de la placeta de la Ciutat vam trobar Joan de Sagarra i senyora que baixaven amb Ramon Felipó. Les comparses ja eren plaça amunt, cap al portal de Santa Magdalena. L'escriptor ja havia vist el Tabal, els Gegants, les Guites i el primer Tirabol de la passada. Les guspines del miracle de Berga ja eren als seus ulls. Nosaltres vam seguir amunt contents d'haver saludat Joan de Sagarra, el padrí de bateig de la *gauche divine* i els *huertamaros*, una llegenda vivent del periodisme escrit. Ramon Barnils explicava que Manuel Ibáñez Escofet va ser el "llegendari director del llegendari *Tele/eXprés*" que un dia va començar a fabricar fills: «Totes les reines [entre elles el 'Sagarreta'] són filles de la Manela». En escriure aquestes notes no em sé estar de rellegir la pàgina 301 de *La memòria és un gran cementiri*, d'Ibáñez Escofet: «Joan de Sagarra s'inventà una secció que no tenia res a veure amb 'L'aperitiu' patern, però que tingué un gran èxit sobretot entre la joventut. I d'això es tractava. Sagarra era prou descarat, a més de culte i bon escriptor, per fer grinyolar moltes sensibilitats beates. Segurament alguna vegada exagerava la nota, però el conjunt va tenir una nota molt alta». Què serien la vida sense diaris i els diumenges sense l'article del Sagarra a *La Vanguardia*?

Després del dinar a la Barana.
FOTO: BNG